

INFORMACIJA

J. Endzelīna 95. dzimundienas atcerei

1968. gada 22. februārī apritēja 95 gadi, kopš dzimis ievērojamais latviešu valodnieks Jānis Endzelīns.

Republikas laikraksti šajā sakarā publicēja vairākus rakstus, kuros tika vērtēti J. Endzelīna nopelni baltistikā, bet it īpaši — latviešu valodas izpētē, tāpat arī atmiņas par izcilo zinātnieku Stučkas rajona Kokneses pilsēciemata „Nākā“, kur J. Endzelīns nodevies zinātniskajam darbam un kur viņš 1961. gada 1. jūlijā arī miris, nolemts ierīkot memoriālu muzeju.

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūts J. Endzelīna piemiņu godināja ar atklātu zinātniskās padomes sēdi, kas pēc tradīcijas notiek viņa dzimundienā — 22. februārī.

Atklātās sēdas dalībnieki noklausījās 8 institūta zinātnisko līdzstrādnieku, republikas augstskolu docētāju un viesu referātus, kuros tika aplūkoti dažādi jautājumi.

A. Nepokupnijs (Kijeva) nolasīja referātu „Baltiskie elementi Ukrainas vietvārdos“.

Izlokšņu fonētikas, morfologijas un leksikas jautājumi tika aplūkoti V. Cīrules (Rīga) referātā „Raksturīgākās pārmaiņas Svētciema izloksnē trīs paaudžu laikā“ un B. Laumaines (Rīga) referātā „Aizguvumi no slāvu valodām Latgales zvejnieku leksikā“.

Pārējos referātos galvenā uzmanība tika pievērsta mūsdienu latviešu valodas morfoloģijas un sintakses problēmām. Par tām runāja E. Soida (Rīga) referātā „Daži jautājumi par vārdu darināšanu latviešu valodā“, K. Gailums (Rīga) — „Distances adverbu kopīgās un atšķirīgās ipatnības“, E. Adamsons (Limbaži) — „Dažādas vārdšķiras teikuma priekšmeta lomā“, A. Jankevics (Liepāja) — „Vārdu secības traucējumi un izteiksmes līdzekļu izvēle“, kā arī N. Sika (Rīga) — „Noteikto un nenoteikto īpašības vārdu lietojuma statistika“.

Pēc referātu noklausīšanās izvērās debates.

R. Bērtulis

Gadskārtējā A. Ozola dienas zinātniskā konference

Profesora Artura Ozola dienas gadskārtējā zinātniskā konference, ko 1968. gada 18. martā bija organizējusi P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes Latviešu valodas katedra, bija veltīta fonētikas un fonoloģijas aktuālajām problēmām.

Konferencē piedalījās valodnieki no mūsu republikas augstākajām mācību iestādēm un Valodas un literatūras institūta, tāpat arī viesi no Maskavas, Leņingradas, Viļņas, Tallinas, Tartu un Tbilisi.

Konferenci ievadīja V. Grebles (Rīga) referāts „Prof. A. Ozola uzskati par latviešu tautasdziesmu klasifikāciju“.

Pēc tam konferences dalībnieki noklausījās referātus, kuros galvenā uzmanība bija pievērsta ļoti daudzveidīgiem fonētikas un fonoloģijas jautājumiem.

Par fonētikas un fonoloģijas vispārīgajām problēmām referēja U. Baičura (Leņingrada) – „Par fonētisko pētījumu metodoloģiju“ un T.-R. Vītso (Tartu) – „Fonoloģijas vieta valodas aspektā“.

Vēsturiskās fonoloģijas jautājumus risināja J. Kazlauskas (Viļņa) referātā „Aiz līdzskaņa sekojuša *j* zuduma cēloņi baltu valodās“.

Vairāki referāti tika nolasīti par vienas valodas skaņu un zilbju izpētes problēmām. Te jāmin M. Hinta (Tallina) referāts „Vārda palīguzsvara morfonoloģijas un fonoloģijas galvenās problēmas igauņu valodā“, A. Pakera (Viļņa) – Lietuviešu valodas krītošo un kāpjošo divskaņu motoriskā interpretācija“, M. Neilandes (Rīga) – „Latviešu valodas divskaņu fizikālo īpašību raksturojums“, V. Strautiņas (Liepāja) – „Fonēmas [x] varianti“, E. Liepas (Rīga) – „Skaneņu kvantitāte“ un A. Stelles (Rīga) – „Zilbes intonācijas akustiskā analīze“

M. Vecozola (Rīga) referēja par vārda uzsvara tiptiem un to ritmisko struktūru mūsdienu angļu un latviešu valodā.

Pirmo reizi mūsu republikā šajā konferencē plašā tika skarti arī sintaktiskās fonētikas jautājumi. Par pētījumiem šajā jomā ziņoja I. Torsujeva (Maskava) referātā „Daži runas intonācijas jautājumi“, L. Ceplītis (Rīga) – „Latviešu sintaktiskās fonētikas galvenās problēmas“ un V. Broka (Rīga) – „Jautājuma teikuma intonācijas fonētiskā analīze latviešu valodā“.

Dialektu fonētikas jautājumus aplūkoja E. Ādamsons (Limbaži) savā referātā „Rietumvidzemes lībisko izlokšņu zilbju intonācijas, pagarinājumi un saīsinājumi“, A. Reķēna (Liepāja) – „Lokālo un internacionālo aizguvumu fonētiskā asimilācija Kalupes izloksnē“, kā arī L. Nemceva un I. Elsberga (Rīga) – „Iss Latgales krievu izlokšņu fonētiski fonoloģisks apraksts“.

Konferences nobeigumā vārds tika dots aspirantiem U. Salthucišvili un Dž. Silagadzem (Tbilisi), kuri referēja par dažiem gruzīnu un latviešu valodas sastatījuma jautājumiem.

Konferences dalībnieki noklausījās pavisam 19 referātus¹. Debatēs izteicās 6 runātāji.

R. Bērtulis

Baltic Linguistics Conference

On April 5th and 6th the Pennsylvania State University (University Park, Pennsylvania) was the host to a group of American linguists interested in Baltic languages and linguistics. Scientific papers on various aspects of Baltic linguistics were presented by such American linguists as Henning Andersen (Harvard University), Warren Cowgill (Yale University), James Marchand (Cornell University), Eric P. Hamp (University of Chicago), Alfred Senn (University of Pennsylvania), Calvert Watkins (Harvard University), Gordon Ford (Northwestern University), Anthony Saly (University of Pennsylvania), Leonardas Dambriūnas (Washington, D. C.), Antanas Klimas (University of Rochester), Valdis Zeps (University of Wisconsin), B. Jegers (Centre College), Michael Burwell (The Pennsylvania State University) and J. Lelis (Howard University) and many others. In all, about forty persons from various American (and Canadian) universities and scientific institutions attended the

¹ Referātos skartie jautājumi atspoguļoti tēzēs: **Fonētikas un fonoloģijas aktuālās problēmas**. P. Stučkas Latvijas Valsts universitāte, Vēstures un filoloģijas fakultāte, Latviešu valodas katedra. Artura Ozola dienas zinātniskās konferences referātu tēzes. Rīgā, 1968.